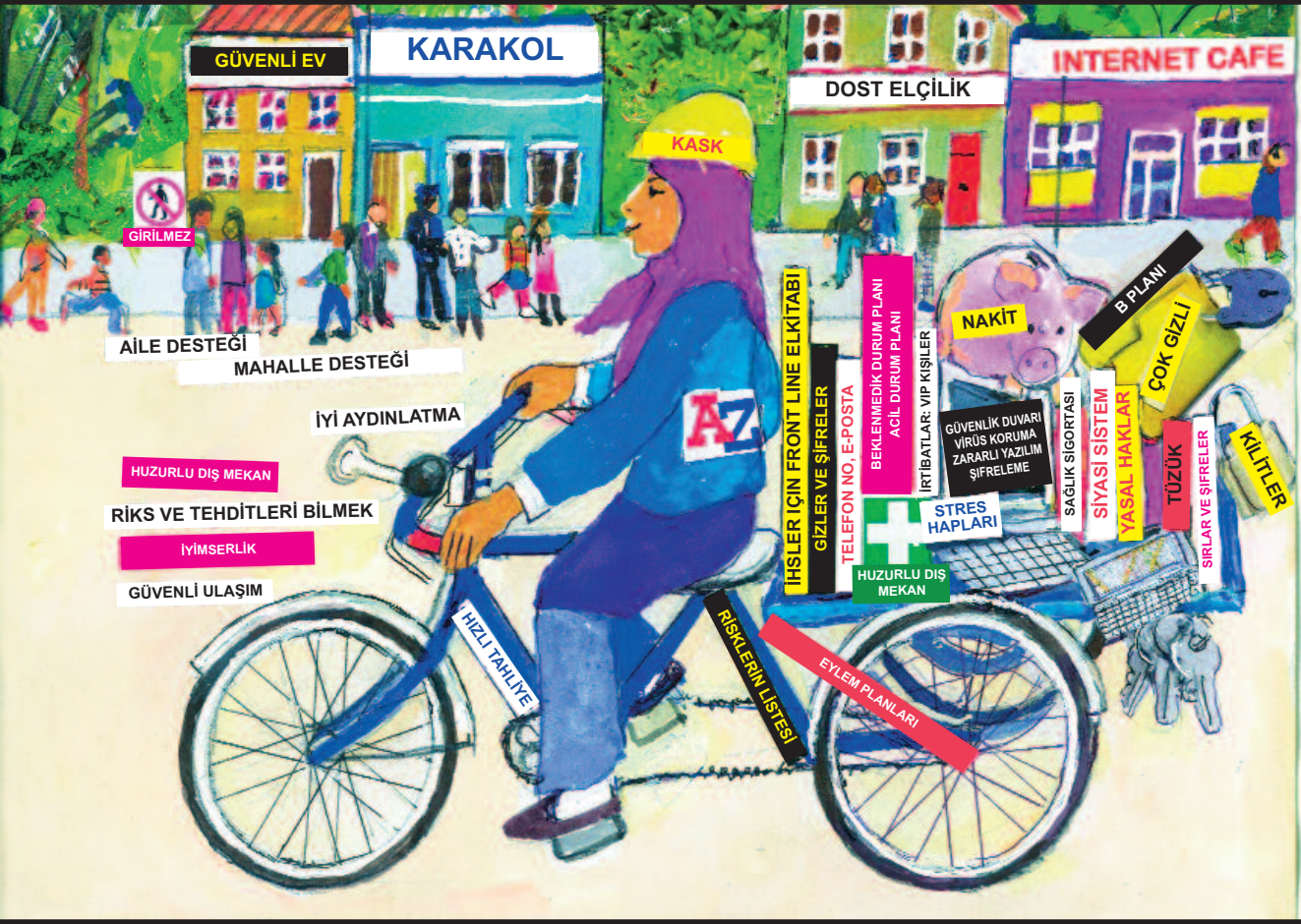

GÜVENLİK EL KİTABI:

RİSK ALTINDAKİ İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI İÇİN PRATİK ADIMLAR

BÖLÜM 1: GİRİŞ

Eskiden güvenlik planlarının risklere göğüs germeye cesaret edemeyen insan hakları savunucuları için olduğunu düşünürdüm. Şimdi bu planlamayı yapmanın bizi daha güçlü ve daha verimli kıldığını fark ediyorum.
İHS, Afrika

Bu bölümde İnsan Hakları Savunucuları (İHS) ve aktivistlerin karşı karşıya kaldığı riskler ele alınıyor. Bir güvenlik planı oluşturmanın adımları kısaca anlatılıyor ve bu kitapta kullanılan güvenlik, korunma ve emniyet gibi kavramların tanımı yapılıyor. Bölüm sonunda ise kendi güvenliğiniz için yapabileceklerinize ilişkin kısa bir alıştırmaya bulunuyor.

Hoşgeldiniz

Güvenlik Çalışma Kitabı: Risk Altındaki İnsan Hakları Savunucuları için Pratik Adımlar'a hoşgeldiniz.

İHS'ler, başkaları yararına, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde yer alan hakların bazıları ya da tamamı için, şiddet içermeyen yollarla çalışan kişilerdir. İHS'ler arasında medeni ve siyasi haklar, sosyal, ekonomik, ekolojik ve kültürel haklar ve [toplumsal] eşitlik hakkı (örneğin kadın ve LGBTI hakları gibi) için çalışanlar sayılabilir.

İHS'lere örnek olarak hukuki yardım kliniği işleten bir grup; (tecavüz de dahil olmak üzere) işkenceyi belgeleyen ve işkence görmüş kişilere yardım eden bir kuruluş; kadın veya köle işçi gibi dezavantajlı toplulukların/grupların hakları için çalışanlar; yolsuzlukla mücadele eden aktivistler; kadın sığınma evi çalışanları; kendi halklarının haklarını savunan yerli topluluk liderleri; çevresel hasar ve yıkıma karşı ses çıkaran protestocular; cinsel kimlik ve yönelimleri özgürce ifade etme hakkı için çalışanlar sayılabilir. Bazen, hak ihlaline uğrayan bir kişi, bu olaydan sonra başkaları adına çalışmaya başlayabilir. Örneğin eşi zorla kayıp edilen bir kadın, aynı akıbete uğramış diğer aileleri, kayıpların faillerinin yargılanması talebiyle bir araya getirebilir. İHS'ler bir insan hakları kuruluşunda çalışabileceği gibi, tek başlarına da çalışabilirler. İHS'ler dünyanın her yerinde, yürüttükleri çalışmalar yüzünden risklerle karşı karşıya kalabilir. Bu riskler arasında fiziksel saldırılar, işkence – cinsel işkence dahil olmak üzere-, hapis ve hatta suikast olabilir. Failler ordu veya emniyet mensubu veya bu kurumların istihbarat birimleri olabileceği gibi, çok uluslu şirketler, silahlı muhalif gruplar, yerel milisler, birileri tarafından kiralanmış tetikçiler, radikal dini gruplar, topluluk üyeleri ve hatta İHS'lerin kendi aile bireyleri olabilir. Riskin niteliği ne olursa olsun, failler kim olursa olsun, tehlikenin belirdiği her yerde, tehditleri azaltmanın ve her saldırının etkisini hafifletmenin yolu vardır.

Adım adım bir güvenlik planı oluşturmak

Bu Çalışma Kitabı Front Line'in güvenlik ve korunma eğitimi çalışmalarına katılmış 50'den fazla ülkeden, yüzlerce İHS'den ilham alınarak hazırlandı. Bu İHS'ler güvenliklerini sağlamak amacıyla gerekli adımları attıkları için çalışmalarına devam edebiliyorlar. Karşı karşıya oldukları durumu sistematik bir biçimde değerlendirdiler ve bu ortama ve şartlara en uygun strateji ve taktikleri geliştirdiler. Bu Çalışma Kitabı Protection Manual for Human Rights Defenders¹ (İnsan Hakları Savunucuları için Güvenlik El Kitabı), güvenlik uzmanlarıyla yapılan görüşmeler temel alınarak ve karşı karşıya oldukları riskleri ve hayatta kalma stratejilerini bizlerle paylaşan, eğitim çalışmalarını katılımcılarının ve sahada zorlu şartlarda çalışan İHS'lerin katkılarıyla oluşturuldu.

STK dünyasında kullanabileceğimiz tüm kaynakları haritaladık – hukuki yardım klinikleri, bağımsız medya, psikolojik destek... Artık yardıma ihtiyacımız olduğunda kimden ne isteyeceğimizi biliyoruz.
İHS, Doğu Avrupa

1. Protection Manual for Human Rights Defenders, Enrique Eguren/PBI BEP, 2005 Front Line basımı. www.frontlinedefenders.org websitesinden ulaşılabilir.

Bu Çalışma Kitabı, kendiniz ve (bir kuruluştaki çalışan İHS'ler için) kurumunuz için bir güvenlik planı oluşturmanızı sağlayacak adımları sunuyor. Güvenlik durumunuzu değerlendirmek ve risk ve zaaflarınızı (zayıf yönlerimizi) azaltacak strateji ve taktikleri geliştirmek için sistematik bir yaklaşım izliyor.

Bu aşamalar şöyle:

- Bağlam (ortam) analizi
- Risk değerlendirme
- Tehditlerin analizi
- Güvenlik planı oluşturma
- Planı uygulama ve gözden geçirme

Dünyanın her yerinden hak savunucularıyla çalıştığımız için, genellikle iş yükünün ağır, kaynakların ise kısıtlı olduğunun farkındayız. Güvenliğinizi sağlamak için atmanız gereken adımları, buna asla vakit bulamadığınız veya İHS'lerin kendilerini değil, adlarına çalıştıkları kişileri önemsemeleri gerektiğini düşündüğünüz için bazen ihmal edebiliyorsunuz. Ancak, güvenlik yönetimi için kapasitelerini geliştirmeye enerji ve zaman ayırabilen İHS'ler bize bu "yatırma" değdiğini, çünkü bu sayede hem insan hakları çalışmalarının güvenlik meselesi yüzünden engellenme tehdidini azalttığını hem de stresi azalttığı için insanların daha verimli çalışabildiklerini söylüyorlar.

Çalışma Kitabına stres ve esenlik (well-being) üzerine de bir bölüm ekledik. Bunun sebebi İHS'lerin bize iş yükü, beklentiler, tehditler ve travmatik deneyimler gibi birçok sebepten dolayı yoğun stres yaşadıklarını söylemeleri. Stres kendinizi emniyete alma becerinizi önemli oranda azaltır ve tükenmişliğe sebep olabilir. Bu bölümün yardımıyla stresinizi daha iyi yönetebileceğinizi umuyoruz.

"Bir İHS hedef alındığında, destek ağı oluşturmak için ülkedeki diğer tüm insan hakları aktivistlerini seferber ediyoruz. Uluslararası camiadan bir ziyaretçiyle veya nüfuzlu birisiyle görüşen herkes risk altındaki bu kişiden söz ediyor. Böylece görünürlükleri inanılmaz ve zarar görme olasılığı azalıyor."

İHS, Doğu Avrupa

Bu Çalışma Kitabı'ndakileri baştan sona uygulamak biraz vaktinizi alacak ama bu teorik bir kitap değil. Güvenlikle ilgili konular hakkında farkındalık yaratmak ve tehditleri nasıl azaltabileceğinizi düşünmenize yardımcı olmak üzere tasarlandı. Zaman zaman İHS'lerin kendilerini daha güvende hissetmek için kullandıkları bazı taktiklerden örnekler ekledik. Bu örneklerin – size özgün şartlarla doğrudan ilişkili olmadığı durumlarda bile- karşı karşıya kaldığınız riskleri atlatmak için daha yaratıcı düşünmeniz için ilham vermesini ve böylece yaptığınız kıymetli çalışmalarını mümkün olan en güvenli şekilde yapmaya devam etmenize yardımcı olmasını umuyoruz.

"Güvenlik, hiç risk olmaması mı demek yoksa riski yönetebilme becerisi mi? Başkalarının hakları için çalışan bir İHS olmayı seçen bireylerin ve kuruluşların belli risklerle karşılaşacağı açıktır. Bu riskler ülkeden ülkeye, ortamdan ortama farklıdır ve zaman içinde değişebilir. Hak savunucularının hem kendilerine hem de adlarına çalıştıkları topluluklara karşı güvenliğe dikkat etme yükümlülükleri vardır. Mesele kendi çıkarını kollama meselesi değil, başkaları adına yürütülen çalışmaların devam etmesini sağlamaktır. Kurbanları daha da fazla önemsemektir. Bir lüks değil bir gerekliliktir."

İHS, Avrupa

Önemli notlar

Kendi güvenliğinizi nasıl alacağınızı size hiçbir kitap söyleyemez. Verilen tavsiyelerin, dünya çapındaki tüm risk altındaki İHS'ler için uygulanabilir olması neredeyse imkansız. Farklı koşullar farklı tepkiler gerektirir; koşullar aynı olsa bile, farklı kişiler söz konusu olduğunda farklı stratejiler gerekebilir. Kitapta her ne kadar örnekler ve kontrol listeleri bulunsa da, bunlar sadece örnek olması ve kendi güvenlik stratejinizi geliştirmeniz için gerekenler üzerine düşünmeye teşvik etmesi için verildi. Asla bir şablon olarak değerlendirilmemelidir.

Güvenlik yönetiminin bir parçası da prosedürler belirlemektir. Ancak unutmayın ki, bu prosedürler ancak karşı karşıya olduğunuz risklere karşı uygun adımlarsa etkili olabilirler. Bu yüzden esas zorluk, içinde bulunduğunuz ortamda, herhangi bir zamanda karşınıza çıkabilecek tehditleri ve zayıf yönlerinizi doğru tespit etmek ve bu değerlendirmeyi sürekli bir durum farkındalığı ile desteklemektir.

Her bireyin karşı karşıya olduğu riskler farklı olduğu için, hangi kişisel özelliklerinizin sizi riskler karşısında daha zayıf bir konuma düşürdüğünü iyi değerlendirmeniz önemlidir. Birçok toplumda kadın insan hakları savunucuları (KIHS) ve Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks (LGBTİ) insan hakları savunucuları, kimlikleri ve kendilerini ifade etme biçimleri sebebiyle daha fazla risk altında olabiliyorlar. Bu Çalışma Kitabında kimlik ve yönelimle ilgili konular ayrıca ele almak yerine kitabın tamamına entegre ettik.

Her ne kadar teknoloji İHS'lere birçok olanak sunuyorsa da (cep telefonlarıyla kolayca haberleşme, e-postayla bilgiyi hızla yaygınlaştırma, sosyal ağlar aracılığıyla ağlaşma gibi) çalışmalarınıza karşı olanların sizi izlemesi ve engellemeye çalışması gibi riskleri de beraberinde getiriyor. Bu Çalışma Kitabı dijital güvenlik için teknik bir kılavuz olarak tasarlanmadığı için, bu konuda size aşağıdaki kaynağı tavsiye ediyoruz:

Security-in-a-box

Security in-a-box, Tactical Technology Collective & Front Line –
<https://security.ngoinabox.org/> ve Mobile in-a-box <http://mobiles.tacticaltech.org/>

Yine de, ekler bölümündeki iki belgede bazı temel bilgiler bulabilirsiniz – Ek 14 Bilgisayar ve Telefon güvenliği ve Ek 15 İzleme Teknolojileri ve Metodolojileri.

Bu Çalışma Kitabında kullanılan örnekler güvenlik ve mahremiyet sebebiyle anonimdir – isimler değiştirilmiş ve bazı durumlarda birden fazla İHSnin deneyimledikleri birleştirilmiştir.

Tanımlar

Bu Çalışma Kitabı İHS'ler ve onların kişisel ve örgütsel güvenliğini güçlendirmek için alınabilecek tedbirlere odaklanmaktadır. İHS'ler, adlarına ve birlikte çalıştıkları kişilerin de (başvuranlar, tanıklar, vs. gibi) güvenlik ve emniyetini de düşünmelidir. Bu kitapta tespit edilen tedbirlerin birçoğu bu kişiler için de faydalı olacaktır.

Bu kitapta ele alınan kavramlar şöyle:

Güvenlik: şiddetten veya diğer kasıtlı fiillerden kaynaklanan riske veya zarara uğramama

ve

Korunma: İHS'ler veya diğer aktörler tarafından güvenliğini artırmak için alınan tedbirler

Öte yandan, bu kitapta emniyet konusu kapsamı olarak ele alınmıyor.

Emniyet: kasıtlı olmayan fiillerden (kazalar, doğal olaylar, hastalık gibi) kaynaklanan zarara veya riske uğramama

Buna rağmen, içinde bulunduğunuz ortam, çalışma pratikleriniz veya yaşam tarzınızdan dolayı emniyetinizi tehdit eden unsurlar arasında hangilerinin daha yüksek risk taşıdığını da göz önünde bulundurmanızda ve bu riskleri azaltmak için tedbir almanızda fayda var. (İnsanların trafik kazaları gibi sıradan riskleri gözardı ederken, uçmak gibi daha az olağan riskleri fazla önemsedini hatırlatmak isteriz)

Alıştırma: Kendi güvenlik durumunuzu değerlendirme

Bu Giriş bölümünün sizi güvenlik durumunuz hakkında düşünmeye teşvik ettiğini umuyoruz. Sonraki sayfalara, kendinizi daha güvende ve daha az güvende hissetmenize yol açan unsurları düşündüğünüzde ilk aklınıza gelenleri listelemek ister misiniz? (Bazıları bu unsurları çizmeyi veya haritalamayı tercih edebilirler.)

"Genel güvenlik ve emniyetimizi değerlendirdikten sonra, ofisimizin konumunun büyük bir tehdit oluşturduğunu fark ettik: ofisimiz bir heylan rotası üstündeydi. Taşınmaya karar verdik."
İHS, Asya

"Bizim ülkede çok fazla trafik kazası olur. Biz de bir kural koyduk: çok istisnai durumlar dışında ekibimiz karanlıkta trafiğe çıkmıyor."
İHS, Afrika

Bu bilgilerden, kişisel güvenlik planınızı hazırlarken faydalanabilirsiniz.

Not: Bu Çalışma Kitabında kişisel bilgilerinizi yazdığınız tüm çalışma sayfaları, kitaptan koparılıp emniyetli bir başka yerde saklayabileceğiniz şekilde tasarlanmıştır.

“KENDİMİ GÜVENDE HİSSETTİREN UNSURLAR NELER?”

ALIŞTIRMA

“KENDİMİ GÜVENSİZ HİSSETTİREN UNSURLAR NELER”

ALIŞTIRMA

